

Oponentní posudek bakalářské práce

Název práce: Restaurování sádrových modelů soch pro průčelí muzea v Hradci Králové

Restaurování reliéfu sv. Jakuba na morovém sloupu v Kutné Hoře

Autor: Jiří Škarvada, student 4. ročníku, Atelier restaurování a konzervace kamene a souvisejících materiálů

Vedoucí práce: Mgr. art. Jakub Ďoubal, Ph.D.

Bakalářská práce studenta Jiřího Škarvady popisuje zákrok na dvou dílech rozdílné provenience i materiálu. V případě prvního díla se jedná o dvojici sádrových modelů pro monumentální plastiky Umění a Průmyslu z budovy Muzea východních Čech v Hradci Králové, ve druhém případě o kamenný reliéf zobrazující sv. Jakuba z kutnohorského Morového sloupu.

První část, věnující se sádrovým čtvrtinovým modelům pro hradecké muzeum otevírá obsáhlý popis kompozice plastik a jejich stavu před restaurováním. Následuje detailní technologický průzkum, jehož těžištěm je především studium povrchových depozitů a zkoušky materiálů a technologií pro čištění povrchu sádry. Následuje umělecko-historický průzkum, předkládající čtenáři informace o okolnostech vzniku budovy a spolupráci autora návrhů sochařské výzdoby, Stanislava Suchardy s architektem Janem Kotěrou. Těžištěm této fáze průzkumu je především komparace dotčených návrhů pro Hradec Králové s analogickými díly autora, například verzi námětu umístěnou dnes v jiné realizaci Jana Kotěry, Novém zámku v Ratboři - dnes hotel Chateau Kotěra (kam my, lepší lidé z Kolína, jezdíme na nedělní obědy). Student si všímá jednotlivých odlišností u různých verzí téhož námětu, kterými se autor dopracovával k výslednému monumentálnímu sochařskému tvaru. Následuje vyhodnocení průzkumu a stanovení koncepce restaurátorského zásahu. Koncepce je zpracována v samostatné kapitole, svým pojetím je však spíše restaurátorským záměrem, navrhujícím postup práce. Na tomto místě by byla vhodná krátká charakteristika zákroku řešící otázky: Bude se jednat o zákrok konzervačního charakteru, či komplexnějšího, případně rekonstrukčního charakteru? Bude dílo určeno pro výstavní expozici? Jak bude prezentováno? Nicméně s navrženým postupem lze souhlasit, návrh na tvarovou rekonstrukci chybějících částí považují za adekvátní, neboť je podložen dostatečným studiem analogických autorových prací.

K provedení restaurátorského zásahu: Na základě předložené dokumentace a prohlídky obou odlitků ve školním atelieru v Litomyšli mohou konstatovat, že vytyčené cíle restaurování byly naplněny. Výsledky zkoušek čištění, provedené v rámci teoretické části zákroku, jsou dobře využity v praktickém provedení úkolu. Pro čištění sádry bylo užito kombinace měkké plastické gumy a laseru. Použití laseru je argumentováno snahou *sjednotit tmavé kontrasty na povrchu*, které se nepodařilo čištěním pomocí plastické gumy zmírnit. Zmíněna je zde výsledná *struktura teček* po laserovém čištění.

Výsledek restaurování obou artefaktů je po vizuální stránce velmi dobrým, provedené kroky vedly ke stabilizaci stavu, který byl dán jejich dlouhodobě nevhodným uložením na půdě vily Stanislava Suchardy v pražské Bubenči. Porovná-li však jednotlivé figury mezi sebou, figura *Průmyslu* působí více přirozeným dojmem. U figury *Umění* působí poněkud uměle tečkovaná struktura na jejím hrudníku, vzniklá při čištění, případně barevné retuši. Doplněk pravé ruky mohl být rovněž o něco více přiznaným /ačkoliv jsem si vědom, že splnění požadavku rozlišitelnosti doplnku a zároveň celistvého působení díla je zde úkolem mimořádně náročným a jeho hodnocení je věcí krajně subjektivní/. V daném případě je možnost rozpoznání doplněné části od originálu z hlediska diváka přínosem, neboť se jedná o plně autorské dílo, zachycující v čisté formě ideu umělceva záměru i jeho osobitý výtvarný projev. Z tohoto důvodu bych se nebál větší míry rozlišitelnosti autorského originálu a rekonstrukce. Celkově se však podařilo obě díla mimořádně úspěšně rehabilitovat a připravit pro další prezentaci.

Následuje další část práce, opět teoreticky zaměřená, studující hodnocení způsobu aplikace konsolidačního prostředku na kutnohorský vápenec. V úvodu je předložena obecná charakteristika

zpevňovaného materiálu a samotného konsolidantu. Studie pokračuje experimentální částí, kdy jsou aplikaci podrobeny připravené vzorky zdravé horniny a výdusky, simulující narušený kámen. Aplikačními metodami jsou běžně užívané restaurátorské postupy: nátěr štětcem, napouštění injekční stříkačkou či stříčkou a infuzní napouštění. Experiment je ilustrován množstvím fotografií, grafů a tabulek. V závěru se ovšem dozvídáme, že „samotná aplikační metoda nemá na výsledek konsolidace do hloubky zpevňovaného kamene tak velký vliv, jak se očekávalo...“, případně: „I když jsou výsledky často nejednoznačné a komplikované, lze ze studie vytvořit několik obecných závěrů...“ I to je věda....

V kapitolách věnovaných druhému restaurovanému objektu naše kroky povedou k Morovému sloupu, jednomu ze symbolů města Kutné Hory. Úkolem studenta bylo provést komplexní restaurátorský zásah na jedné z částí jeho sochařské výzdoby, reliéfu se sv. Jakubem, který je umístěn na východní straně druhé etáže sloupu. V úvodu je zmapována historie restaurátorských zásahů na památce. Množství rozličných úspěšných i neúspěšných pokusů o restaurování/opravu památky činí z restaurátorské práce na kutnohorském sloupu zadání značné náročnosti. Následuje popis stavu před zahájením práce a opět velmi detailní restaurátorský průzkum. Za poněkud nadbytečnou považují kapitolu Umělecko-historického průzkumu popisující výjevy ze života sv. Jakuba. Zvláště když je v ní částečně čerpáno z online knihovny Strážné věže... Koncepce je opět více restaurátorským záměrem.

K provedení restaurátorského zásahu: Těžištěm restaurátorského zákroku je v tomto případě především čištění. Znovu se setkáváme s využitím laseru, tentokrát v kombinaci s mikroabrazivním čištěním. Mikropískování mletým korundem sloužilo jako primární čištění pro zprehlednění terénu, překrytého vrstvami různorodého charakteru. Laser posloužil k redukci síranových krust. Měl jsem možnost prohlédnout si reliéf na místě po očištění, modelace byla výrazně čitelnější, nicméně vzhled kamene byl poněkud rozbit rastrem teček, vzniklých v průběhu čištění. Odstraněny byly rovněž starší vysprávky a tmely, což je možno jen kvitovat, neboť užití tvrdých cementových malt pro doplňování kutnohorského vápence způsobilo značné poškození originálů, jak víme i z jiných objektů. Určitou výhradu mám k výrazu závěrečné barevné retuše, která je provedena poněkud mechanicky v duchu „tečkovaného“ vzhledu, daného způsobem čištění. Barevná retuš tento vzhled spíše umocnila, než aby ho potlačila (což by bylo dle mého názoru žádoucí). Nejvíce patrné je to na architektuře průběžné římsy pod reliéfem.

Ke struktuře a jazykové úrovni textu: Jazyk práce je na dobré úrovni, sdělované informace jsou srozumitelné, text adekvátně doplňuje kvalitně provedená obrazová dokumentace. Drobnou poznámku mám pouze k organizaci textu: stať o vlivu aplikačních metod na míru zpevnění kutnohorského vápence by bylo vhodnější zařadit za část věnující se restaurování reliéfu z kutnohorského vápence. Z hlediska přehlednosti bych v rámci použitého strukturování textu uvítal obrazovou dokumentaci umístit bezprostředně za text věnující se restaurování daného objektu.

Celkové hodnocení

Celkově považuji práci za kvalitní a profesionálně provedenou. Zadání bylo naplněno ve všech bodech.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji stupeň hodnocení **výborně**

V Kolíně dne 6. 9. 2017

Martin Kulhánek